

Іванюк І. В.

*кандидат педагогічних наук, старший дослідник, старший науковий співробітник Інституту цифровізації освіти НАПН України, Київ, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2381-785X>*

**МОНІТОРИНГ ПОТРЕБИ В ПІДВИЩЕННІ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЩОДО НАДАННЯ
ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ УЧНЯМ В УМОВАХ ВІЙНИ**

Під час повномасштабної війни було проведено кілька якісних досліджень психоемоційного стану населення України, зокрема дітей та молоді, яким важко долати стрес і переживати травматичні події через брак життєвого досвіду.

Як показали результати дослідження Міністерства освіти і науки України «Освіта України в умовах воєнного стану», психоемоційний стан учнів погіршився, зростає кількість звернень щодо психологічної підтримки дітей в умовах війни, надання психологічної допомоги, зокрема екстреної, подолання стресу, переживання втрати, горя, печалі та страждання, психотерапевтичної роботи з дітьми, які втратили батьків, домівку, здоров'я й зазнали ушкоджень, пережили бомбардування, стали біженцями чи внутрішньо переміщеними особами [1].

За результатами дослідження, проведеного за допомогою фокус-груп серед 600 підлітків, 73 % підлітків хвилює війна, 37 % зазначили, що їм стало важче знаходити нових друзів, 59 % хотіли б мати більше підтримки від своїх близьких. У зв'язку з війною підлітки переживають як первинні втрати (близької людини або дому), так і вторинні (втрати стабільності, здоров'я, звичного режиму, контакту з близькими; труднощі з адаптацією в нових умовах). Серед основних проблем, з якими вони стикаються, підлітки зазначили: страх і тривожність, потреба в коштах, неможливість залишитися наодинці, обмеження в пересуванні та поїздках, брак фізичної активності, одноманітність життя, відсутність часу й можливостей на хобі, а також залежність від соцмереж [2].

У межах дослідження «Проблеми українських дітей під час війни», виконаного на основі опитування матерів дітей віком 3–17 років, визначено фактори, що можуть викликати в дітей травматичні психологічні стани. Найчастіше матері фіксували страх перед гучними звуками (55 %), особливо це стосується найменших дітей, до 9 років. Також помічали дратівливість і апатію (41 %), байдужість до навчання й минулих захоплень (39 %), зазначивши, що більш поширеними ці прояви є в дітей середнього та старшого шкільного віку. Крім того, нерідкою проблемою є спалахи гніву, агресії серед усіх дітей (38 %). Такі ознаки тривожних станів, як страх перед майбутнім (35 %), проблеми зі сном, кошмари, проблеми з пам'яттю й концентрацією уваги, частіше фіксувалися у дітей старшого віку (16–17 років), відображення травмуючих подій в іграх та творчості – серед наймолодших (3–9 років) [3].

За оцінками ЮНІСЕФ, 1,5 млн дітей піддаються ризику розвитку депресії, тривоги, посттравматичного стресового розладу та інших важких психічних захворювань [4].

У цій ситуації успішній кризовій інтервенції може великою мірою сприяти школа як важливий простір для соціалізації дітей (після родини). Саме вчителі й психологи в закладах загальної середньої освіти можуть першими помітити психосоціальні проблеми та допомогти дітям. Учителі, поряд із організацією освітнього процесу в умовах війни, мають додаткове завдання – розпізнавати травмованих дітей, піклуватися про них, створювати емоційно безпечний простір і відправляти таких дітей до практичного психолога [5].

Список використаних джерел

1. Освіта України в умовах воєнного стану : інформ.-аналіт. зб. / М-во освіти і науки України. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analityc.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.22.08.2022.pdf>.
2. 59% українських підлітків хотіли би мати більше підтримки від своїх близьких – Радіо NV про соціологічне опитування від Клубу Добродіїв. *Клуб Добродіїв* : вебсайт. URL: <https://dobrodiy.club/zmi-pro-nas/59-ukrayinskyh-pidlitkiv-hotily-by-maty-bilshe-pidtrymky-vid-svoyih-blyzkyh-radio-nv-pro-socziologichne-opytuvannya-vid-klubu-dobrodiyiv/> (дата звернення: 13.10.2023).
3. Проблеми українських дітей під час війни (27 січня – 1 лютого 2023) / Соціологічна група «Рейтинг». 2023. URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/problems_of_ukrainian_children_in_conditions_of_war_january_27-february_1_2023.html?fbclid=IwAR1RzWGoelpkqiQCozKY5KSYluHf2_UX9G4oQn05D1KmeFcyjNeC24GcbfA (дата звернення: 13.10.2023).
4. Almost 7 million children in Ukraine at risk as attacks on energy infrastructure cause widespread blackouts and disruption of heating and water / UNICEF. 2022. URL: <https://www.unicef.org/press-releases/almost-7-million-children-ukraine-risk-attacks-energy-infrastructure-cause> (дата звернення: 13.10.2023).
5. Іванюк І. В. Потреби у підвищенні кваліфікації педагогічних працівників надавати психосоціальну підтримку учням в умовах війни. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 3 (210). С. 34–39. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-3\(210\)-34-39](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-3(210)-34-39) (дата звернення: 13.10.2023).